

Averbode

driemaandelijks tijdschrift - 4^e trimester 2022 - 50ste jaargang

P002258 afgiftekantoor 3270 Scherpenheuvel

Inhoud

Editoriaal	3
De Refuge en het Huis van Averbode in het Sculenbroeck te Diest	5
Gebed	11
Les trois messes basses	12
Van klei en kleuren	17
Abdijnieuws	
Symposium en prelatenbijeenkomst in Rome	18
Opname in onze Derde Orde	21
De norbertinessen vormen een eigen federatie	23
Prelaatskeuzes	25
Seniorenuitstap Brabantse Circarie te Grimbergen	26
Uitreiking Jozef Terweduweprijs aan medebroeder Huub Gerits	27
Canoniekapittel 2022	27
De grote schoorsteen hersteld	31
De recreatiezaal in een nieuw kleedje	32
Ontmoetingsmoment medewerkers	33
Kerstmis in Averbode	34
Aangekondigd	35

De abdij is partner in het Netwerk Open Monumenten. Meer informatie op:

www.openmonumenten.be/monumenten/abdij-van-averbode

Wie het wenst kan de restauratie van de slotmuur financieel ondersteunen fiscaal attest mogelijk.

Rekening BE39 7460 2786 5219, Herita, Oude Beurs 27, 2000 Antwerpen
met vermelding: Gift Abdij der Norbertijnen Averbode

Editoriaal

abt Marc Fierens

In een wereld van angst en terreur, in een wereld die overal in oorlog is, zijn onze kerstfeesten, kerstversieringen, kaarsen en kerstbomen een farce. Het zijn woorden van paus Franciscus in 2015. Ze zijn vandaag misschien nog actueler dan toen.

Inderdaad, een wereld waarin zoveel mensen slachtoffer zijn van het vernietigende oorlogsgeweld staak haaks op wat Kerstmis betekent.

Ondertussen werd de kerstversiering reeds op vele plaatsen aangebracht. Ondertussen zijn we ook de advent begonnen en elke zondag hebben we een kaars meer aangestoken op de groene adventskrans, want binnenkort vieren we Kerstmis. Wat betekent dat voor ons?

Uiteraard in deze koude donkere dagen, in deze tijd van oorlogsdreiging, geweld en onzekerheid is het goed om kaarsen te branden, om het gezellig te maken met versieringen en om feest te vieren en elkaar te ontmoeten. Het vervult ons met vreugde, het schenkt ons

vertroosting en geluk. Dat alles, hoe belangrijk ook, behoort echter tot het onmiddellijke van het moment. Vandaag, gezien de situatie, hebben we een dieper verlangen, hebben we diepere vragen.

In het evangelie van de eerste zondag van de advent hoorden we: *Er zullen tekenen zijn aan zon, maan en sterren en op de aarde zullen de volkeren in angst verkeren... de mensen zullen het besterven van schrik, in spanning om wat de wereld gaat overkomen.* Binnen de context van het evangelie gaat het hier over het einde der tijden en over de wederkomst van de Heer. Maar deze tekst geeft ons tegelijk een duiding van het leven over de grenzen van de tijd heen. Is de vraag die vandaag op vele lippen ligt ook niet: 'Waar gaat het met onze wereld, met onze samenleving naartoe?' De wereld waarin wij leven verkeert in zware moeilijkheden en ook ons eigen leven blijft niet gespaard van beproevingen. Ook door de energiecrisis, door de economische recessie en door de gevolgen van de milieuproblemen

Bewening van Christus, retabel Refuge van Averbode, 1514 – MAS, Antwerpen

De noordvleugel met kapel, in 1881 nog geschilderd door de Diestse schilder Franz Van den Hove (cover van het boek) en de brouwerij overleefden de tand des tijds niet⁹.

In 1625 werd het aanliggend pand van de Duitse Ridderorde van Bekkevoort aangekocht. Dat pand was reeds op 14 augustus 1576 door Robrecht van Malsen, commandeur van Bekkevoort, verworven van René van Renesse, heer tot Elderen¹⁰.

De aankoop van deze naastliggende eigendom, verder 'het Huis van Averbode' genoemd, zorgde voor een belangrijke uitbreiding van de refuge-site. Beide panden werden later steeds apart verhuurd.

Voor al in de zestiende en zeventiende eeuw heeft de Refuge haar voornaamste rol van toevluchtsoord vervuld, zeker voor de abten

die vaak ten prooi dreigden te vallen aan gijzeling in ruil voor losgeld, maar ook voor de hele kloostergemeenschap in tijden dat de abdij zelf bedreigd, bezet of vernield werd. De nabije ligging van Diest speelde daarbij zeker een belangrijke rol.

De Refuge werd, en dit in tegenstelling tot vele andere religieuze gebouwen, vrij goed gespaard van plundering. Reden daarvoor was wellicht dat bij bezetting en inkwartiering het hoger legerkader er meestal zijn intrek nam. In het Huis van Averbode daarentegen werden vaak lagere officieren of onderofficieren ondergebracht, maar de nabijheid van het hoger kader in de naastliggende Refuge heeft het Huis van Averbode zeker voor heel wat onheil behoed. Al bij al kunnen we stellen dat beide panden die onrustige periodes goed zijn doorgekomen.

Kengen, de familie Peeters-Van hoorickx, de firma Ouborg Vastgoed België, Dré Steemans en nu de familie Van Roosbroek.

Deze woning is in 1916-1917 door de heer Fernand Peeters volledig heropgebouwd 'in de stijl van de aangrenzende Refuge' gebruikmakend van gerecupereerd materiaal van de woning die daar voordien stond en die volledig werd afgebroken¹³. Van het oorspronkelijk historisch pand bleef vrijwel niets over. Toch werd ook deze woning op 11 augustus 1943, samen met de Refuge, beschermd monument verklaard.

Voor de vertalingen en omzettingen van moeilijk leesbare documenten en hun vertaling kon worden gerekend op de deskundige hulp van enkele specialisten ter zake: E.H. Rob Weckx en pater Herman Janssens. Zonder hun hulp was dit nooit op deze wijze gelukt.

Het boek is in twee formaten gedrukt bij Peeters Herent op kunstdrukpapier

- formaat A4: op bestelling bij de auteur roger.convens@telenet.be
- formaat 17x24 cm: uitgegeven als jaarboek 2022 'Dietsche Cronycke 24' door de 'Vrienden van het Stedelijk Museum en Archief Diest' en ook daar te koop.

Beide formaten zijn tevens te koop in de abdijwinkel Het Moment.

Noten:

¹ Op dit schilderij zien we twee gebouwen afgebeeld: links, met torentje, het gebouw dat Fernand Peeters in 1916 liet optrekken in de stijl van de Refuge, op de plaats waar het voormalig 'Huis van Averbode' stond; rechts, met poort en kantelen, de nog bestaande gebouwen van de Refuge van Averbode uit het begin van de 16de eeuw.

² De benaming 'Sculen' (Schulen) zou voor het eerst als gemeentenaam zijn vermeld in 1107 (Sconelo, van het Germaanse skauni – schoon – en lauha – bosje op hoge zandgrond); het woord 'broeck' duidt dan weer op een laaggelegen, drassig stuk land. Sculenbroeck zou dan kunnen betekenen: 'een mooi wat hoger gelegen bosje in een drassig gebied'.

³ F.J.E. Raymaekers, 'Het kerkelijk en liefdadig Diest', 1870, p. 505-507.

⁴ Denis Tulkens, 'De refugehuizen van de Norbertijnen te Diest' - Het refugehuis van Averbode, uitgave van De vrienden van St.-Sulpitius Diest, jaarboek 1985, heeft grotendeels de tekst van Raymaekers hernomen.

⁵ Schepen van de stad Diest en lid van het laathof van Tongerlo te Diest.

⁶ AAA, I, oork. nrs. 459 en 460; abbatiaat Jan III van Rotselaar (1289-1303).

⁷ Woning van de norbertijnen van Averbode; abbatiaat Jan V Beckers 'Pistorius' (1311-1354).

⁸ Nicolaas Huybs was afkomstig van Poppel (ten noorden van Turnhout) en werd soms ook 'Van Poppel' genoemd naar zijn plaats van afkomst.

⁹ Afbraak brouwerij 1868, noordvleugel 1882, kapel 1954.

¹⁰ RAH, Alden Biesen, nr. 1308 en nr. 2131.

¹¹ Conclusie na raadpleging van talrijke archiefstukken van de abdij van Averbode (AAA), van het stadsarchief Diest (SAD), *Gazette van Diest*, meerdere publicaties, postkaarten, de kaart van Cornelis Lowis, het onderzoeksrapport van Karel Dendooven enz. Een duidelijk bewijs onder meer in SAD, 1793, oud arch., Doos Abdij Averbode: '...gestaen en gelegen binnen de stadt Diest neffens de refugie aldaer...'.
¹² De abdij van Averbode was op dat ogenblik geen eigenaar meer.

¹³ Kadastraal overzicht van eigenaars en mutaties, onderzoeksrapport van Karel Dendooven, bouwhistoricus (2003).

Kom, o Heer, in ons hart
en verlicht al wat donker is.
Kom, o Heer, met uw liefde
in onze koude en harde wereld.
Kom en bevrijd ons, Heer,
van zelfzucht en overmoed.
Kom, o Heer, richt ons weer op
uit wanhoop en moedeloosheid.
Kom tot ons, o Heer Jezus Christus,
en geef dat wij in U
God zelf ontmoeten
die mens is geworden.
Kom tot ons, Heer,
met uw woorden van leven.
Want Gij zijt de bron
van de ware vreugde en vrede.

Van klei en kleuren

Heilige Familie, Italiaans keramiek
2004

cfr. Raymond Minnaert

De donkere tijd is daar. Mensen verlangen naar het licht. En misschien daarom is het goed dat bij het begin van de winter de kerk de komst van het licht een plaats geeft in het leven van de gelovigen. Los van alle kerstverlichting, al dan niet knipperend in vele kleuren, viert zij het Licht dat eens in deze wereld kwam in de persoon van Jezus Christus. Midden in het lawaai van de wereldgeschiedenis werd Hij geboren. Dit kind dat de verlossing van de wereld zou aankondigen. Hij werd geboren in een handwerkersgezin. Herders waren de eerste getuigen van dit gebeuren voordat de wereld in de gedaanten van de drie wijzen Hem ontdekte en hulde bracht met koninklijke gaven.

Deze Heilige Familie is gemaakt van majolica. Het wordt geboetseerd in klei, dan gebakken (terracotta) en er wordt een laag zinkglazuur op aangebracht. Dit geeft een witte achtergrond waarop de andere glazuurlagen worden aangebracht. Het resultaat is een werk waarvan de kleuren niet tanen en hun glans behouden. De naam majolica zou komen van

het eiland Mallorca en zou vandaar naar het Italiaanse vasteland zijn gekomen. De techniek zou zich later verspreiden tot andere delen van Europa zoals Frankrijk, waar het faience genoemd wordt en de Nederlanden waar het bekendstaat als Delfts Blauw.

Dit moderne werk, gemaakt door een keramiekkunstenaar in San Quirico d'Orcia in Italië, toont ons de heilige familie: Maria, Jozef en het kind Jezus. Maria en Jozef dragen beiden een okerkleurig gewaad met een blauwe mantel, de aarde beschermd door het hemelse. Het kind wordt toegedekt met de blauwe mantel van Maria. Maria draagt een kroon. Zij is hier afgebeeld als de Koningin van de Hemel. Het kind kijkt naar de beschouwer en trekt deze daardoor binnen in de scène. De beschouwer is als het ware uitgenodigd als een bezoeker van deze familie.

Alles is weergegeven met de grootste eenvoud, want kunst behoeft als dusdanig niet spectaculair te zijn om de aandacht te trekken.

Abdijnieuws

Symposium en Prelatenbijeenkomst in Rome

Op zondag 18 september vertrokken Herman Janssens en abt Marc Fierens samen met Filip Noël en prior Jozef Van Osta naar de eeuwige stad om deel te nemen aan het symposium n.a.v. het 900-jarig ordesjubileum en aan de bijeenkomst van de prelaten van de orde. Voor het symposium werden naast de prelaten ook medebroeders, leden van de derde orde en geassocieerden van de verschillende abdijen uitgenodigd. Zondagnamiddag arriveerden de 80 deelnemers in Casa La Salle, een gastenverblijf in het generaalat van de Broeders van de christelijke scholen, gelegen aan de Via Aurelia. Om 19 uur werd de bijeenkomst geopend met een eucharistieviering, voorgegaan door abt-generaal Jos Wouters.

Het symposium liep van maandagvoormiddag tot dinsdagmiddag en bestond uit historisch, wetenschappelijke lezingen. Dr. Gert Melville (Duitsland) hield een referaat over de stichting van Prémontré en de stichting van de orde. Dr. Carol Neel (USA) gaf een lezing over de keuze van Norbertus voor de regel van Augustinus en over de ontwikkeling van de statuten. Dr. Ingrid Ehlers-Kisseler (Duitsland) deelde haar onderzoek betreffende de stichting van Cappenberg. Tot slot was er de videoconferentie van confrater Dr. Dominique-Marie Dauzet (Mondaye) over Norbertus' ideaal van evangelisch leven.

Dinsdagnamiddag begon de prelatenbijeenkomst. De eerste bijdrage werd gebracht door confrater Dr. Severin Lederhilger (Schlägl). Hij stelde de aangepaste versie voor van het juridisch Vademecum voor de prelaten.

Daarna werd o.l.v. confrater Karel Staute-mas (Grimbergen) gesproken over de merkenbescherming van de abdijproducten van onze orde. Het voorstel, dat hij uitwerkte, samen met de provisoren van de Brabantse Circarie, betreft de internationale bescherming van het label 'Authentic Norbertine Product'. Dit voorstel werd door de vergadering goedgekeurd. In de toekomst zal dit label gebruikt kunnen worden op de abdijproducten van onze orde.

Woensdag vertrokken we in de ochtend met autocars richting Orvieto, een ongerept stadje gelegen op een heuvel in het glooiende Toscaanse landschap. In de voormid-

Hierna konden alle aanwezigen de paus persoonlijk groeten.

Donderdagnamiddag was er de conferentie van abt-generaal Jos Wouters over communicatie en leiderschap vanuit de visitatieverslagen.

Vrijdag was voor de prelaten een dag van reflectie over charisma en leiderschap. In de voormiddag was er de inleiding door Gregory Polan, de abt-primaat van de benedictijnen. Hij belichtte voornamelijk het thema van gehoorzaamheid vanuit de Regel van Benedictus. In de namiddag sprak de Duitse jezuïet Stefan Kiechle over dit thema vanuit de 'Geestelijke oefeningen' van de H. Ignatius.

De bijeenkomst werd zaterdag afgesloten met een eucharistieviering in de basiliek Sint-Jan-van Lateranen. Jammer dat velen (waaronder de Averbodiënzers) niet konden deel-

nemen aan deze slotviering omdat ze tijdig op de luchthaven moesten zijn.

Naast de inhoudelijke inbreng waren vooral de verzorgde liturgische vieringen en de ontmoetingen in gepreksgroepen, recreaties en maaltijden belangrijk en verrijkend.

Opname in onze Derde Orde

Op zondag 25 september 2022, 26ste zondag van de tijd door het jaar, werden Emile Van de Gaer (Linden), Lieve Demeulenaere (Esneux), Wouter Velle (Brasschaat), Anamaria Torfs (Averbode), Mattias Van den Eynden (Herentals) en Vincent Sanz-Dreesen (Maasmechelen) opgenomen in het proefjaar van onze Derde Orde. Dit brengt het aantal leden van de Derde Orde van Averbode op 24.

*De abt zegent de scapulieren en bekleedt de nieuwe leden met het scapulier van de Derde Orde
"Christus is uw leven. Bekleed u met de nieuwe mens die op weg is naar het geluk, zich vernieuwend naar het beeld van zijn Schepper."*

scheiden. Gemeenschap zijn zonder *cultus* en *caritas* heeft iets oppervlakkigs. Cultus zonder gemeenschap en *caritas* leidt tot privé-vroomheid. *Caritas* zonder gemeenschap en *cultus* is niet haalbaar. De drie hangen samen en geven elkaar een diepere dimensie. Ze voeren ons naar de kern van het evangelie en vormen het tegengif voor de onverschilligheid.

Zo wordt ons leven een antwoord op Gods liefde voor ons. Zo worden wij nieuwe mensen naar het beeld van de Christus. Dit maakt ons ook tot kerk. Als abdij vormen wij de kerk van Averbode. De Derde Ordelingen vragen om tot de gemeenschap van deze kerk te kunnen behoren, om samen met de abdijs-gemeenschap verder te gaan *één van ziel en één van hart op weg naar God*.

Na de ceremonie namen we deel aan de zondagse eucharistieviering in de abdijkerk.

Mogen onze Derde Ordelingen gesterkt door hun verbondenheid met de abdij en door hun persoonlijk gebed van de getijden open-

bloeien tot liefdevolle getuigen voor God en Kerk.

De norbertinessen vormen een eigen federatie

Al lange tijd, eigenlijk sinds het ontstaan van de orde, wordt gediscuteerd over de plaats van de zusters. In 1968 konden de norbertinessen niet deelnemen aan het generaal kapittel dat de orde vernieuwde na het Tweede Vaticaans Concilie, alleen de proosten van de zusters mochten aanwezig zijn. Vanuit een emancipatorische geest – de zusters moeten zichzelf onderling organiseren – weigerde Rome het mannelijk generaal kapittel gezag toe te kennen over de zusters. Een eigen organisatie kwam er nooit, met onder andere het argument dat het kleine aantal zuster-gemeenschappen ver uit elkaar ligt en de zusters erg verschillende talen spreken.

Sedert 1982 worden de priorinnen van de zusterkloosters 'onder het waakzaam toe-

Uitreiking Jozef Terweduweprijs aan medebroeder Huub Gerits

Op donderdag 3 november reikte burgemeester Gwendolyn Rutten van Aarschot de Jozef Terweduweprijs uit aan confrater Huub Gerits. Hij krijgt deze erkenning onder meer voor zijn belangrijke verdiensten in verband met de ontsluiting van het erfgoed dat in de Onze-Lieve-Vrouwekerk aanwezig is.

Jozef Terweduwe was de oprichter en eerste conservator van het Museum voor Heemkunde en Folklore in Aarschot. Wanneer iemand, net zoals Jozef Terweduwe, belangrijke verdiensten heeft met betrekking tot de heemkunde, de volkskunde of de geschiedenis van Aarschot, dan kan het stadsbestuur deze prijs toekennen. Dit gebeurde voor het eerst in 1967.

Tijdens een huldiging in het Stedelijk Museum kreeg onze medebroeder Huub een oorkonde en een medaille.

“Hij vulde pagina’s in verschillende publicaties met (kunst)historische beschrijvingen van elementen uit de Onze-Lieve-Vrouwekerk”, zei burgemeester Rutten in haar toespraak. “Hij zette onder meer de gewelfsleutels, de schilderijen, het koorgestoelte en uiteraard de Vredesbeiaard in de kijker. Huub Gerits is een groot voorbeeld voor onze stad”, besloot de burgemeester.

Canoniekapittel 2022

Naar jaarlijkse gewoonte, verzamelde de bijna volledige abdijsgemeenschap voor het canoniekapittel op 4 november. *Het canonie-*

↑ De grote schouw in een korset van stellingen.

Detail van de afgewerkte schouw. →
Boven de zandstenen boordsteen
werd een bescherming in zink aangebracht.

↓ De herstelde schouw op de hoek van 'Bouw 30'.

De grote schoorsteen hersteld!

Na het vorige bezoek van Sinterklaas, in december 2021, liet Zwarte Piet weten dat de grote schouw van de abdij in slechte staat was. Die schoorsteen torent boven 'Bouw 30' uit, op de hoek met een conventsvleugel. Ze bevindt zich boven de zgn. grote stookplaats. Na ons van de situatie vergewist te hebben,

bleek het bericht van Zwarte Piet terecht. Wie kon het trouwens beter weten dan hij?

Reeds vóór het bouwverlof plaatste de firma Van Loy uit Herselt de schouw in een korset van stellingen. In de tweede helft van de maand augustus begonnen de herstelingswerken. Het oude voegwerk werd verwijderd. Kapotte stenen vervangen. Ook de zandstenen stroken – de zogenaamde speklagen – werden waar nodig vernieuwd. Tenslotte werd de schouw opnieuw ge-

voegd. Eind oktober waren de werken voltooid. Zwarte Piet kan op 6 december opnieuw zonder zorgen in de schoorsteen af dalen en de abdijsamenleving bezoeken.

De abt en de abdijsgemeenschap
van Averbode
wensen u een Heilvol Kerstfeest
en een Gezegend Nieuwjaar
en nodigen u graag uit
om dit samen met hen te vieren

Hoogfeest van de Geboorte van de Heer

Zaterdag 24 december

- 18 u.: Eerste Vespers
- 19.30 u.: Lezingendienst
- 23.30 u.: Kerstliederen en -muziek
- 24 u.: Middernachtmis

Zondag 25 december

- 9 u.: Morgengebed
- 11 u.: Dagmis van Kerstmis
- 18 u.: Tweede Vespers

Hoogfeest van de Moeder Gods

Zaterdag 31 december

- 18 u.: Eerste Vespers

Zondag 1 januari

- 9 u.: Morgengebed
- 11 u.: Eucharistieviering
- 18 u.: Tweede Vespers

“Averbode” is het contactblad van de norbertijnen van Averbode •
Redactie: Marc Fierens (verantwoordelijke uitgever), Jan Eygenraam, Herman Janssens, Jos Vanderbruggen (eindredactie & vormgeving), Paul Van Herck.
• **Administratie:** Abdij van Averbode, Abdijstraat 1, 3271 Averbode

www.abdijaverbode.be
tijdschrift@abdijaverbode.be

Jaarabonnement: € 15,⁰⁰
rekening: BE95 4529 1705 2158

